

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HÄALEKANDJA

NR. 2

VEEBRUAR 1938

5. AASTAKÄIK

Liidu organisatsiooniline ja majanduseline kasv 1937. a.

AMETIÜHINGU tugevust arvestatakse järgmiste jõudude suurusest: 1) tööstusharu organiseeritud liikmete arv, 2) ametiühingute kassa tugevus, 3) realiseeritud võimalused tööliste töö- ja palgatingimuste parandamiseks ning kindlustamiseks.

Need kolm põhialust on tihedalt seoses üksteisega. Ei saa mõelda palga- ja töötingimuste parandamisele, kui pole organiseeritud tööliste protsent kõrge. Ei saa olla ametiühingu kassa tugevust, kui pole palju liikmeid, ei saa organiseerida töölisi ametiühingusse, kui ametiühing ei suuda pakkuda töölistele soodustusi ja toetusi. Kõik muud küsimused, nagu juhtijaskonna kaadri rohkus ja kõrge tase, ametiühingu liikmetele võimaldatud ajaviide, eneseharimine ja muu kultuurtöö — on vaid abilisteks ametiühingu kindlustamisel ning tugevaks arendamisel.

Kas Eesti trükitoöliste liikumine on saavutanud edu ülalloodud kolme põhialuse suunas? Vaatleme neid lähemalt.

Tööstusharuline organiseerimine

Ühingute aruannete järgi oli organiseeritud liikmete arv:

1933. a. . . .	258	liiget
1934. a. . . .	359	„
1935. a. . . .	566	„
1936. a. . . .	680	„
1937. a. . . .	822	„

Viimane arv on võetud aruannetest, kusjuures vahe võib kõikuda 10 ümber kas üles- või alla-poolle. Nii näitasid aruanded ühingute järgi:

Tallinn	550
Tartu	190
Võru-Petseri	23
Viljandi	24
Narva	18
Pärnu	17

Ülaloodud andmed näitavad, et organiseerimine pole soikunud, vaid kestab pidevalt edasi. Seda võime näha eriti Tallinna ühingus, kus peale ülalloodud arvu 550 on käesoleval aastal registreeritud uute liikmetena juba 30 inimese ümber. Eeldusi kasvamiseks on veelgi, kuna Tallinna trüki- ja köitekodades töötavate tööliste arv on üle tuhande.

Polügraafia tööstusharus töötab üldse 1900 isiku ümber. Nende hulgas on eraldi organiseerunud litograafid — 90 ümber, polügraafiatööstuse juhid moodustavad omaette organisatsiooni, koondues umbes 50-liikmelisse ühingusse. Samuti töötab polügraafiatööstuses ligi 200 muud ametmeest — jooksuposisse, kontoriametnikke jne., kelle organiseerimine ühingu ümber pole eriti sihiks. Nii võime trükitoöliste organisatsioonide kontingendiks lugeda vaid ülejäänud 1560 töötajat, nende hulgas ligi 200 karbitöölise (kartonaažialal). Kui üldiselt praegu on suudetud organiseerida nende hulgas 850 inimest, siis võime täie rahuldusega ütelda — organisatsioon on saavutanud edu, minnes juba üle 50 protsendi kogu tööstusharus.

Kassade tugevus

Suurenev liikmeskond toob endaga kaasa ka kassade kasvu, milline saadakse liikmemaksudest. Võttes vaatlusele liikmemaksust saadud summased,

NUMBRI SISUS:

Liidu organisatsiooniline ja majanduseline kasv 1937. a. / Ametiühinglastele kõrgem kutseoskus / Üleriiklise trükitoösturite päeva otsustest / Mõningaid märkusi reisifondi kasutamise kohta / Venelased ja Rahvusvaheline Ametiühingute Liit / Välismaine ringvaade / Kirjut maailmast / Pilte

võime ka siin teha rõõmustavaid järeldusi. Nii oli aastate järgi tulused liikmemaksudest:

1933. a. . . . 5.950.02 kr.
1934. a. . . . 6.742.16 „
1935. a. . . . 9.176.31 „
1936. a. . . . 11.470.84 „
1937. a. üle 14.000 krooni.

Lõplikud summad 1937. a. kohta puuduvad, olgu siinkohal vaid märgitud, et Tallinna ühing ükski on liikmemaksudest saanud üle 9.000 krooni, Tartu ja teistel kokku tuleb üle 5.000 krooni, nii et võime täie õigusega nimetada 1937. a. liikmemaksu kogutuluks üle 14.000 krooni. Nii võime meie kõnelda ühingute jõukuse tõusust. Kuna juba liidu poolt aegsasti see jõukus kanti üle vastavatesse abiandmise fondidesse, tsentraliseerides fonde liidu alla, siis sellega on loodud edaspidisele liikmete abistamisele soliidne alus. Majanduslik elavus on nõudnud võrdlemisi vähe ohvrit liikmete abistamise alal, võimaldades luua mõningaid reserve erakordseteks juhtudeks.

Palga- ja töötingimuste parandamine

On mõistetav, et need eeldused peavad seoses olema tööliste töö- ja palgaolude parandamisega. Siin oli ülemaalsele liikumisele tehtud suured takistused, ja kõige rohkem võime süüdistada siin töötülide lahendamise seadust, mis ei võimalda organiseeritud jõul esineda tööliste volinikuna ega pole seadusega tunnustatud läbirääkimisi pidava

ja kokkuleppija poolena. Kuna küsimus ei tohi siiski lahendamata jääda, siis on trükikojad iseisvalt püüdnud läbi viia palgakõrgendamise nõudmisi, milline töö on mõnel pool annud tagajärgi, mõnel pool lõppenud fiaskoga. Aru saades selle töö ebahütlusest, liit, vaatamata sellele, et teda seaduse järgi pole tunnustatud tööliste volinikuna, algatas ettevõtjatega ise läbirääkimisi. Ettevõtjad, olles küll teadlikud selles, et nad ei oma liidu volitusi, peavad liiduga arvestama kui keskorganisatsiooniga, mis sisuliselt esindab käitistest töötavaid töölisi. Seepärast on liidu püüded andnud mõningaid esialgseid tulemusi, millede põhjal tuleb edasi minna. Nii liidu algatusel ja nõudmisel pidasid trükitöösturid oma päeva, kus paratamata lepitati põhimõttega — palku ja töötingimusi reguleerida üleriiklikus ulatuses kõikide käitiste kohta ühtlaselt. Sellise kokkuleppe sobitamine on veel tulevikuküsimus, ja kahtlemata tuleb veel palju vaielusi tingimuste üksikasjades. Küll võib liit rahuldusega konstateerida seda, et tööstusharuline palkade- ja töötingimuste korraldamine on leidnud tunnustust ka tööandjalt.

Nii üldiselt kolmest alusest. Meie näeme, et tööd on tehtud sihikindlalt ja praegu pole aeg närveerimiseks selle üle, kas midagi tegemata ei jää. Seepärast võime rahuldusega vaadelda tagasi 1937. aastale kui meie organisatsiooni süstemaatilisele kasvatajale.

Ametiühinglastele kõrgem kutseoskus

Ametiühingud on peamiste ülesannete kõrval täie rõhu asetanud ka oma liikmete igakülgeks väljaarendamiseks ka kutsetehniliselt. Paraku ei saa aga meie täiel määral tunnustada, et omaksime 100%-liselt igakülgselt väljaõppinud töölisel. Siin on puuduliku väljaõppe peamiseks põhjuseks enamikel juhtudel ebakohased väljaõppetingimused. Väikesed „trükikojad“ enamikel juhtudel pole võimelised õpilasi välja õpetama. Säärastes oludes tekibki liikmeil tarvidus enesearendamiseks. Sellepärast on kultuurtoimkond mõtest kinni haaranud ja pöördunud trükitööstusmeistrite ühingu „Poligraafi“ poole üheskoos tehniliste kursuste korraldamiseks. Kursused toimuksid kahes osas. 1. liik noortele töölistele, kes tahavad omandada õppinud tööliste kutse. Neile korraldatakse kursused õppinud tööliste eksamikava ulatuses. 2. liigi moodustaksid vanemad töölisel, kes kuulatas kursust meistri eksamikava ulatuses, võiks anda ära ka meistrieksami. Peale selle on kursustest osavõtt soovitatav kõigile töölistele, kes tahavad end tehniliste teadmistega täiendada. Kursused toi-

muksid teoreetiliselt loengute sarjas trükitöölise ühingu ruumes, kuna praktiliste tööde jaoks tahetakse kasutada graafikatööstuse kooli ruume Tartu maanteel. Ruumide hankimiseks on praegu läbirääkimised käimas. Lektoreid on lubanud anda „Poligraaf“, kuna rahaliste küsimuste lahendamiseks on pöördutud trükitöösturite poole.

Need on kavatsused, millede teostamine pole kaugeltki mägede taga. Küll võib teatavainde raskusi tekkida praktiliste tööde asukoha hankimisel. Kuid trükitööstusmeistrite ühingu poolt on nõusolek saadud esialgu alustada loengutega ühingu ruumes, kuid paralleelselt sellega toimuvad ka läbirääkimised praktiliste tööde jaoks töökoha leidmiseks. Kuid ka teoreetilisest küljest on tööd küllaldaselt ees, märgime kas või loenguid, õppekäike paberi- ja trükitööstustesse j. m.

Tahaksime lootä, et kavatsatud kursused ja loengud kujunevad osavõtult rohkearvulisteks ja meie peatselt võime ütelda, et omame liikmetena küllaldaselt arvul kvalifitseeritud töölisi. Selleks käed külge.

V. K.

Üleriiklise trükiteösturite päeva otsustest

23. jaanuaril 1938 peeti Tallinnas ülemaalist trükiteösturite päeva. Juba eelmises „Trükiteöstulise“ numbris (1 — 1938) märkisime sellel päeval arutusele tulevaid küsimusi. Trükiteösturite päev oli kinnine ja avaldamisele tuli vaid ametlik informatsioon ajakirjanduses. Kasutame seda informatsiooni tutvustamiseks trükiteösturite päeva otsustest:

TÖÖPALK JA TINGIMUSED

Päev peab vajalikuks seada sisse minimaalpalgad üleriiklikus ulatuses, kõrvaldades senise vabalt kujunenud palkade suure kõikumise. Minimaalpalk on mõeldud vastava kutseala omandanud töölisel. See ei keela töölisel rohkem maksta palka ja päev ühineb seisukohaga säilitada suuremad tasemed trükiteostades, millised kehtivad juba praegu üle minimaalnormi.

Puhkuse küsimuses otsustati 1 a. ettevõttes töötanule lubada seaduse alusel 7-päevaline tasuline puhkus, kaks aastat — 10 päeva ja 3 aastat — 14 päeva.

TÖÖTARIIFID

Päev pidas vajalikuks terve konkurentsi arendamiseks kindlaks määrata tööde tariifid. Ka siin jagatakse riik 3 rajooni. II rajoonis on tööde hinnad 50%, III — 10% madalamad. Päeval puudutati küsimust, kuidas kinni pidada õigetest töötariifidest ja nende alusel sündivast koostööst kaubamuretestajatega.

UUTE TÖÖLISTE KAADER

Päeval konstateeriti, et meie trükiteostuse juhid on vananemas, mistõttu Eesti trükiteostus pole leidnud tööde omapära stiili. On vajalik seetõttu arendada noorte parimat väljaõpet ja õpilaste arvu suurendamist suurtes trükiteostades, seega tõstes üldtasemelt. Sellelt tasemelt võiksid kerkida uued jõud trükiteostusesse.

Lõpuks arutati veel keskuse kõvendamise küsimust ja anti vajalikud volitused otsuste teostamiseks.

Minimaalpalgad viiakse kõik nädalapalga alusele, kusjuures pole lubatud mingi muu süsteem, nagu tüki-, tunni- ja päevatöö. Seejärgi oleksid kindlaks määratud järgmised spetsiaalliigitused:

Nädalas

Masinaladujad, tsinko- ja litograafid	19.—
Ladujad, trükkijad, köitjad	18.—
Mees-abitöölised	14.—
Naistöölised kutseta	11.—
Pealepanijad ja valtsijad	13.—

Nädalapalga alusesse on võetud tingimus, et kõik nädalapäevadele langevad pühad oleksid tasutud.

Ülaltoodud liigid nädalapalgaga kehtivad Tallinna kohta — seega I kategoorias, II kategooriasse kuuluvad linnad: Tartu, Nõmme, Viljandi, Võru, Narva, Rakvere ja Valga. Seal on normid 1 kroon nädalas vähemad. III kategooriasse kuuluvad kõik muud kohad vahega 2 krooni nädalas.

Riigivolikogu valimised

24. ja 25. veebruaril teostuvad riigivolikogu valimised. Üle riigi on 80 valimisringkonda, millele peale kokku on seatud 208 kandidaati. 8 valimisringkonnas valimisi ei tule, kuna neis jäi vaid 1 kandidaat. Seaduse järgi läheb ainus kandidaat valimisringkonnas otsekohe riigivolikogusse. Mujal ringkondades tulevad valimised.

Rahvarinne on esindatud kõigis valimisringkondades ja püüab arendada tugevat agitatsiooni oma kandidaatide läbiviimiseks. Selleks pakuvad võimalust arvrurikkad trükingud, raadiokõned jne. Vastaskandidaadid on senini püüdnud agiteerida vaid mõningate avalikkude koosolekute korraldamisega.

Eriti raske olukord on maal. Teed on lund täis, koosolekute korraldamine nõuab suurt tehnilist tööd, iga kandidaat peab ise hoolitsema oma agitatsiooni eest.

Trükiteostulistest esinevad valimistel Oskar Koplus Tartus ja Alfred Offenbach 72. valimisringkonnas, mõlemad seatud üles tööliste poolt.

Töölistkandidaate on üles seatud üle riigi ka Narvas, Tallinnas ja mujal.

„Vaba Maa“ töölisvanemaks

valiti kolleeg Ratas. Õnnitleme „Vaba Maa“ töölistkonda õnnestunud töölisvanema valimise üle. Tuleb loota, et sellele järgnevad ka teistes trükiteostades töölisvanema valimised.

Töötute arvu kahanemine

Rahvusvahelise Tööbüroo andmete põhjal on 1937. aasta kokkuvõttes näidanud tagasiminekut töötute arvus, võrreldes 1936. aastaga. Ainult Taanis on registreeritud töötute arvu kasvumist, tõustes 96.492 pealt 121.363 peale. Eesti kohta esitatud arvud näitavad, et 1936. aastal oli loetud 2102 töötut, kuna 1937. aastal oli see arv 1473. Saksamaal on veelgi üle 1.000.000 töötut, kuigi vähenemine on sündinud 1.000.000 isiku võrra. Suur-Britis oli 1937. aasta lõpul 1.400.000 töötut, milline arv on vähem 124.000 võrra eelmisest aastast. Sellest ülevaatest võib järeldada, et tööstuslik tempo on kõrgenenud veelgi, milles suurt osa etendab relativistamise palavik.

Mõningaid märkusi reisifondi kasutamise kohta

TIHTI pöörduvad liikmed ühingute kui ka liidu poole järgmiselt:

— Taham tööd otsida teises linnas. Andke mulle reisifondi määrustes ettenähtud sõiduraha kohalesõiduks.

Liige on teadlik selles, et abiraha saab, ja seepärast arvab ta seda saavat igal juhul. Paraku pole see nii.

Reisifondi määrustikus on öeldud, et iga liige, kes jääb töötuks ja kohapeal tööd ei leia, võib saada sõiduraha ning poole päevapalga tööle sõitmiseks teise linna. Liidu juhatus on erietsuste korras veelgi teinud muudatusi ja järgmiselt:

Reisibiraha antakse vaid siis, kui teise linna sõitval kolleegil on ette näidata tunnistus selle kohta, et ta kutsutakse sellesse linna kohale. Harilikult tunnistuse või vastava kirja annab trükikoda, kuhu liige läheb tööle.

Milleks on ettenähtud selline kord? Kui reisifondist antaks abiraha igale soovijale, siis tekiks siin mitmesuguseid pahandusi. Kõigepealt ei saaks kuidagi keelduda abiraha andmast liikmele, kes otsustas ajutiselt sõita teise linna kas või teatavaks puhkeajaks. Nii oleks reisifondi kasutamine sündinud vaid liikme eralõbusõiduks. Halvem on olukord siis, kui see liige läheb teise linna tööd otsima. Selles linnas võib olla ka töötuid ja uue juuretulek vaid raskendab kohapeal olevate kolleegide tööleidmise võimalust. Teiseks, otsides tööd selles linnas, võib peremees teda kasutada teiste palkade allaviimiseks, kuna hätta jäänud tööline võtab ka madalatasulise töö vastu. Harilikult väljaspoolt töölisi vajatakse vaid siis, kui neid pole leida kohapeal ja meil pole mingit vajadust seda kommet hakata rikkuma. Küll aga võib olla olukordi, kus töö ja muu huvides tööandja vajab endale tuntud töölisi teisest linnast — siis peaks tal olema võimalus ka seda kutsuda.

On tulnud ette juhtumeid, kus mõned töölised on saanud sellekohased kutsed teistest linnadest, olles ise veel tööl. Teise linna sõitmiseks on nad nõudnud endale abiraha. Siin on neile keeldud andmast seda järgmistel motiividel: reisifond asutati selleks, et abistada sõidu puhul teise linna töötaolevaid kolleege, kellele teeb muret reisiraha hankimine. Kui mõni kolleeg on tööl ja saab kutse tööle teise linna, siis poleks abiraha andmine enam õigustatud. Harilikult läheb ta paremale kohale (kes loobub parematasulisest teenistusest!). Olles niiõelda isiklikkudel kaalutlustel ette võtnud töökohavahetuse, peaks ta siin kandma ka vastava kulu ise või võib nõuda seda tööandjalt, kes teda kutsub tööle. Muide, võib tekkida jällegi olukord,

kus reisifondi kasutamine ei sünni fondi mõtte kohaselt.

Oleme ülal püüdnud selgitada tihti ettetulevaid juhtumeid reisifondi kasutamisel. Kahjuks on mõnede ühingute juhatused eksinud nende põhimõtete vastu. Nii on antud reisifondi arvel abiraha liikmeile, kel pole olnud ette näidata kutset teenistuskohale või kes võttis ise end töölt lahti, sõites teise linna tööle. Siin peaks loodama tugevam kontroll, et mitte tekitada reisifondile kulusid.

Mis puutub välismaale sõidu puhul antavasse abirahasse, siis see kord on juba seisma pandud ja abiraha enam ei anta. Ka siin on lähtunud põhimõttest: mitte tekitada välismaistele organisatsioonidele raskusi uue abivajaja ilmumise näol. Kuigi kolleeg, olles välismaal, tööd muidu ei saa kui omades sellekohase valitsuse tööloa, ometi tahab ta elada ja võib saada alaliste rahamangumistega suhtluseks kohapeal. Täpselt samuti, nagu seda on olnud ka meil, kus meie oleme toetanud nii mõndagi raskustesse sattunud kolleegi tema rännakuil mööda välismaad. Igal juhul, selline abistamine pole valmistanud rõõmu ei kohapealsetele kolleegidele ega „vanderdajale“ endalegi. Niipalju seekord reisifondi tarvitamise mõttest.

Leopold Johanson 50-aastane

TUNTUD kujuna eesti töölisliikumises on Leopold Johanson jõudnud 15. veebruaril 1938. a. 50. eluaastasse. Meil on heameel anda tunnustust juubilarile, kuna ta kutselt on endine trükiladuaja. Töötades algul Tartus, siirdudes hiljem Soome jne. on juubilar hiljem rajanud püsivama koha tugeva sotsiaalpoliitikuna ja poliitilise kujuna. Kõigi eestlase rahvaesinduste liige, ilmavalt sotsialist, on ta truult püsinud seatud põhimõtetele ega ole taganenud neist ka segastel aegadel.

Tänu Leopold Johansonile on meil sotsiaalpoliitikas nii mõndagi saavutatud, kuigi seda on veel vähe. Siin on süüdi juba teised tegurid. Nii kirjas kui sõnas on juubilar rõhutanud igalpool sotsiaalpoliitilise seadusadluse tähtsust ja võidelnud selle elluviimise eest.

Professor Koniku väljenduse järgi ei kuulu Leopold Johanson 200-kroonilise kuutasuga ostetavate meeste hulka. Jäänud truuks töölislele ja selle aadetele on Johanson praegugi tegemas praktilist tööd Eestimaa Haigekassade Liidu asjaajajana, olles Liidu häälekandja „Töö ja Tervise“ toimetajaks.

Soovime juubilarile veelgi raugemata edu ja sitkust ka edaspidisteks eluastateks võitluses kõige musta ja segava vastu.

Venelased ja Rahvusvaheline Ametiühingute Liit

TELEGRAMMID teatasid, et läbirääkimised Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu (RAL) nõukogu ja Vene Ametiühingute Liidu (WCSPS) vahel jäid tagajärjetuks. Läbirääkimiste põhjal Moskvas pidi sündima mõlema ametiühingulise voolu ühinemine. RAL nõukogu asus ühinemise küsimuses eitavaale seisukohale. Eelmises „Trükitöölises“ nr. 10 — 1937 peatusime veidi maade juures, kes selle ühinemise vastu olid. Nüüd on meil võimalus tutvuneda ka motiividega, millega RAL lükkas venelastega sobitamise tagasi.

12. ja 13. jaanuaril 1938 peeti Pariisis RAL juhatuse koosolekut inglise töölisparteilase Walter Citrine juhatusel. Juhatus kaalus venelaste ettepanekut ja konstateeris resolutsioonis, et venelaste ettepanekut ei oma mingit kindlat liitumise alust, vaid koosnevad tervest reast tingimustest. Nende eeltingimuste täitmisest oleks olenenud ka venelaste hilisem sisseastumine. Juhatus tunnistas need tingimused vastuvõtmatuteks. Märtsis Oslos kokkustavale nõukogu koosolekule kantakse need tingimused ette.

Selle otsusega ametiühingute voolude ühinemine on uuesti jooksnud tühja ja selle teostamine edasi lükatud pikemale ajale. Venelased olid oma eeltingimustes nõudnud RAL-ilt kõrgendatud aktiivsust võitluses sõja ja fašismi vastu, samuti nõudes kõikeid maade tööliskonnalt sanktsioonide tarvituselevõttu pealetungivate riikide vastu, nagu Saksamaa, Itaalia ja Jaapan. Mõte seisis selles, et tööliskond loobuks laadimast kui ka lossimast ülalnimetatud riikide laevu, takistaks transporti, organiseeriks streike ja vastuhakku relvatööstustes. Edasi nõuti tõhusamat abi Hispaania võitlejatele, neis maades, kus ametiühinguline liikumine veel liitumata, surutaks peale liitumine. Samuti veel proletarise ühisfronti ja rahvafronti toetamist ja läbi viimist. Venelased nõudsid sealjuures, et korraldataks RAL kongress, millest võtaksid osa ka vene ametiühingud. Sellega oleks astunud esimene samm ühinemiseks. Muuseas nõuti, et venelaste poolt maksetav RAL liikmemaks 5.280.000 franki ei kasutataks propaganda otstarbeks venelaste vastu. Need nõudmised leidsid Moskvas selgitamist ja korraldamist, misjärgi sõna jäi ütelda vaid mõlema poole täiskogudel. Kuna venelased viimasel momendil asusid nõudma RAL-ilt ülalloetletud tingimuste täitmist ilma liitumisele tulemata, asus RAL seisukohale, et see pole õige teguviis. Sellekohane seletus antakse teada ka Oslo koosolekul 16. ja 17. märtsil 1938.

Ral otsus on tingitud ettevaatusest mitte raskustesse lasta üksikute maade tööliskonda, kes

peaksid selliste eeltingimuste täitmisele asuma. Olles peremehed oma riigis, pole venelastel raske kõiki nõudmisi teostada, küll aga on see võimatu enamikus riiges.

Lühikesi kilde

* Tallinnas lammutati 1937. a. algul hulk suuri elumaju. Vabanenud maatükkidele pidi ehitatama suured ehitused, n. n. „paleed“, nagu kohtu-, politsei-, tööstus- jm. hooned. Majade lammutamisega saadi hõlpsasti toime. Vanad, kindlad majad langesid kõrgepurustava kangi all. Seejärgi tuli vaikus ja juba hulk kuid möödus, kuid kavatsatud ehitustest ei olnud veel märku. Nüüd imestatakse, milleks vaja oli aegsasti hooned lammutada, kuna nende püstiseismisel oleks võidud vähendada Tallinnas rasket korterikriisi.

* Ajalehed tõusid hinnas. Selle hinnatõstmise põhjendusena toodi ka seda, et välismaail olevat ajalehtede hinnad märksa kallimad kui Eestis, pealegi lehed on tehniliselt täienenud. Igapäevi hea põhjendus — kui see ka tööliste kohta maksa. Ka meil on tööstuse tehnika täienenud, välismaa tööliste palgad kaugelt kõrgemad jne. Küll oleks ime, kui lehes ilmuksid kuulutused, et tööliste palku tõstetakse, kuna jne. . .

* Dr. Jüri Vilms avaldas „Päevalehes“ kirjutuse, milles näitab, et eesti rahvale on antud veel ainult 7 aastat armuaga. Kui selle aja jooksul ei võeta tõsiselt käsile rahva juurekasvu küsimus, võib eesti rahva arv hakata vähenema. 7 aastat on veel ega selle vähenemiseni, siis tuleb katastroof. Seepärast peab 7 aasta jooksul lahendatama rahvaarvu tõstmise küsimus. Kahtlane küll, kas seda suudetakse, kuna nii paljudki head algatused on jäänud vaid kongresside ja kõnede materjalideks, mitte aga tegelikult ellu viidud.

* Tööliskoda on saatnud märgukirja vastavale ministereiumile, nõudes tööliste puhkeaja seaduse laiendamist 12 tasulisele päevale aastas. Omal ajal oli sotsiaalministeerium peaaegu nõus laiendada seda 7 päevalt 9 päevale, kuid millegipärast jäi ka see algatus soiku. Nüüd tulevad varsti puhkused ja seks ajaks peaks küsimus olema lahendatud.

* Kirjanik K. Ast on tänapäeva valuutakitsenduste ja kapitalivaesel ajal saanud üsna meeldiva ülesande — kõndida läbi Egiptuse, India ja Jaapani. Nii on oodata uusi memuaare Jaapani õilsatest kavatsustest Hiinas, India joogide salapäratsemisest jne. . . muidugi „Uus Eesti“ lehekülgedel.

Meie organisatsioonidest

Tallinna trükitöölise organiseerimiskoosolek

Tallinna Trükitöölise ühing koos kultuurtoimkonnaga korraldas 16. jaanuaril organiseerimise kõnekoosoleku, mille uuduseks oli kõnede vahele mitmesuguste ettekannete korraldamine. See muutis koosoleku huvitavaks ja kuulajad ei väsinud liialt kõnesid kuulates.

Koosolek peeti Tallinna Rahvamaja saalis kell 12 päeval, kuhu koondus üle paarisaja trükitöölise.

Avasõna pidas liidu esimees J. Saar, kes oma avakõnes märkis: organiseerimise tähtsust on alati hinnatud kui kõrget tegurit. Juba ajaloo loeme, et Džingis-khan õpetas oma pojale järgmist tarkust: kui võtad ühe viitsa, siis võib seda igaüks kergelt murda, kui aga selliseid viitsu on terve hulk liidetud, siis ei murra seda keegi. Nii ka organisatsioon.

Seejärel Tallinna Trükitöölise Ühingu meeskoor hrra Laurimaa juhatusel kandis ette kolm laulu. Laulu järel ühingu orkester kandis ette paar muusikapala.

Kõnetooli asus liidu sekretär A. Offenbach, kes kõneles lähematest sihtidest ja ülesannetest 1938. aastal. Kõneleja puudutas organisatsiooni tegelastele ülesseatavaid nõudeid töö edukaks juhtimiseks ja avaldas headmeelt, et trükitöölise liikumises on sellised mehmed olemas. Kardinaalküsimusena on üle riigi palgaalammäärade ja töötingimuste ühtlustamine, mille tulemuseks oleks trükiteostuse olukorra parandamine nii tööandjate kui töövõtjate huvides. Liidu juhatuse sellekohane aktsioon on jõudmas lõppjärku 23. jaanuaril kokkuastuval trükiteosturite päeval, millisel päeval võib oodata resolutsioone samme selle aktsiooni teostamiseks. Muude küsimuste hulgas kõneleja puudutas elumaja ehitamise kavatsust Tallinnas, leides siin tarviliku olevat valitsuse kaasabi. Kui valitsus on võtnud endale vastutuse avaliku elu korraldamise eest, siis peab ta ka vastutust kandma korterikriisi lahendamise eest. Liidu juhatuse ettepanek on üheks selle lahendamise võimaldajaks.

Järgnes paar deklamatsiooni näiteringi tegelastelt, millele järgnes liidu juhatusliikme V. Kruustee kõne ühingu sisemisest ja kultuurilisest tööst.

Kõneleja puudutas neid lubadusi sotsiaalkindlustuse alal, millised avalikuks on tehtud ja avaldas lootust, et sotsiaalkindlustused näevad eluvalgust. Kuigi ühingu on hulk liikmeid, pole kõik aktiivsed määral, nagu seda vajaks ühingu elu. See pärast peaks siin iga liige võtma elavalt osa ühingu üritustest. Tihti peale tehakse asjatuid vaidlusi kuulujuttudes, millised on puudutanud ka teda, kõnelejat. Nimelt on kõneldud, nagu kuuluks tema ühte poliitilisse rindesse. Kategooriliselt tõrjudes tagasi sinna kuuluvuse, referent teatab, et tema see mees küll ei ole. Edasi käsitleb kõneleja ühingu juures loodud kultuurtoimkonna tööd, puudutades igasuguseid ringe ja näidates suurtele võimalustele neis ringides kaasatöötamisel. V. Kruustee kõnega lõpeb koosolek.

Kõik kõned ja ettekanded leidsid elavat kiitust kuulajaskonnalt. Aktiivne oli foting, kes tegi mitmesuguseid ülesvõtteid.

Kokkuvõttes: hästiõnnestunud ja kordaläinud koosolek.

Kõnekoosolek ühingu

3. veebruaril 1938 peeti ühingu kultuurtoimkonna korraldusel kõnekoosolek, millel esines referendina Teedo Känd refereerides teemal: Tänapäeva trükiteostus. Koosolekust võttis osa kogukas arv liikmeid. Referent peatus trükiteostuste madalate palkade juures, millised mõjuvad trükikunstile pidurdavalt.

Tallinna ühikul 550 liiget

Tallinna Trükiteostuste ühing maksis liidule maksu 550 liikme pealt. Selline arv oli ühingu 1. jaan. 1938. Olgu siinjuures märgitud, et 1935. aasta lõpul oli liikmeid 280 ja 1936. a. lõpul 410. Iga aasta on ühingu juuretulevate liikmete arv näidanud tõusu. Sellest olenevalt on tõusnud ka liikmemaksust laekunud summa, ulatudes 1937. a. jooksul üle 9000 krooni.

Referaat-koosolek

peeti 17. veebruaril kell pool 8 õhtul ühingu ruumes. Kõneles liidu juhatuse liige V. Kruustee teemal: Trükiteosturite päeva otsused tööliiskonna seisukohalt.

Tallinna tsinkograafid pidutsesid

Tallinnas asub üsna kogukas arv tsinkograafe, kelledest enamik kuulub Tallinna Trükitöölaliste ühinguusse. Kuna siiski teatav osa viibib veel organiseerimata olekus, otsustasid tsinkograafid pidada omavahelise koosviibimise 22. jaanuaril 1938. a. ühingu ruumes. Sellele koosviibimisele kutsuti ka väljaspool ühingut asuvad ametivennad. Koosviibimine võimaldas tsinkograafidele luua omavahelist kontakti ja süvendada arusaamist ühistest hädadest ning muredest. Osavõtt koosviibimisest oli

elav, nii et õhtut võib pidada kordaläinuks. 30-nest tsinkograafist Tallinnas võtsid koosviibimisest osa 26, seega jäi vaid neli meest eemale. Bajaanimuusika võimaldas luua paraaja tantsumeeleolu ja tsinkograafid tundsid end üsna mugavasti. Koosviibimisel olid ka tsinkograafide daamid, nii et huumorit ja vaimusärtsu jätkus kõigile. Olles tiivustatud heast kordaminekust, otsustasid tsinkograafid jätkata traditsiooniliselt iga aasta selliseid koosviibimisi.

Paar sõnavõttu peakoosoleku puhul

Ühingu peakoosolek läheneb. Ühingu elu on muutunud aktiivseks, ilmuvad esile hulk uusi jõudusid: Kõik need uued jõud tahavad igaüks oma töökspidamiste alusel aidata kaasa ühingu tugevaks-muutmiseks. On ju vana tõde: kõrbes kahe inimese kohtamisel valitseb alati kindel üksmeel, tihedalt asustatud linnas jaguneb kodanikkond erirühmitusisse. Nii ka ühingus: kui ühing oli väike, ei jätkunud aega ja tuju kõnelda asjadest, milliste teostamine vähese liikmete arvu juures võimatu. Küll aga nüüd, kus liikmete arv üle pooletuhande. Siin võib juba otsida materjali, võib ühingu tegevuses seada üles mitmesuguseid sihte ja ülesandeid. Seepärast on loomulik ka huvi tõus ühingu elu korraldamise vastu. Ei tarvitse seda võtta mingi nääklemisena, ega ka lahkkelide külvamisena.

Kõikide sõnavõttud on suunatud vaid lõpusihile — ühing muuta tugevaks. Ja seda tuleb tervitada. Võib vaielda vaid teede üle, millised viivad ühingu tugevnemisele. Anname allpool toimetusele saadetud kirjutused sisseandmise järjekorras.

*

KAS 100% ORGANISEERUMINE ON VÕIMALIK?

Mõnel pool ametiühingutes on püstitatud tähtsed, milleni tahetakse jõuda kui mitte käesoleval, siis tingimata eelolevail aastail. Ka meil, trükitöölistel, on püstitatud loosung, mis ette näeb 100-protsendilist organiseerumist. See on arv, mille üle vaieldakse. Ühed peavad seda utoopiliseks, teised, sellevastu, saavutatavaks. Mina püsin arvamisel, et see on saavutatav, kuid meie vajame

selleks veel hulk aastaid. Enne seda seisab meil ees hulk tööd ja lõviosa sellest kuulub ühtlus- ja ühistunde süvendamiseks organiseeritud ametiühinglastes.

Ei ole kunst kokku ajada inimesi, kes, moodustades petliku jõu, juba esimesel kokkupuutel enda õiguste läbiviimiseks laiali jooksevad kui lambakari.

Kunst on inimesi organiseerida nii, et nad ka ükskõik milliste katsumiste ajal kokku jäävad ja ühisel jõul omad nõudmised läbi viivad.

Kuidas saavutame selle? Iga asi vajab eeskujusid ja meil neid paraku leidub. Trükitöölised on mitmetel kordadel oma õiguste eest pidanud välja astuma ja vähene ei ole nende kordade arv, kus on saavutatud võit. Võidu saavutamise eeltingimuseks aga oli ühtekuuluvuse tunne.

Selle saavutamiseks peame ka nüüd töötama. Selle saavutamiseks peame hoiduma ka tulevikus lõhestavaist poliitilisist kaalutusist ja hoidma alal ühtmeelt ning õiglast käitumist kõigilt kolleegidelt. Seda suuremad nõudmised seame oma juhtidele. Neilt tahame kõigepealt näha vastastikust arusaamist ja kinnipidamist kord omaks võetud töökspidamistest ja kavatsustest. Peavad kaduma, ma ütleksin, juba eos tuleb lämmatada igasugused kavatsustest taanemised ning loidus.

Varsti seisab ees peakoosolek. Sellest peakoosolekust ootame, et tema kaudu valitud juhatusliikmetel jatkaks jõudu ja tahet võitlemiseks ülesseatud sihtide saavutamisel.

Ühingute juhtivad tegelased on oma tegevusega eeskujuks kõigile liikmeile. Seda rohkem on meil põhjust nõuda seda ametiühingute juhtidelt. Ametiühingud on ja jäävad ka tulevikus võitlusorganisatsioonideks ja nende juhid peavad olema iseloomult võitlejad. Kuid võitlejad üldsuse huvide eest, kus kõrvale peaks jääma omakasu. Kui keegi selle vastu patustanud on, siis peab tal jatkuma julgust ka tagasiastumiseks. Peetaqu silmas seda, et iga juht on ainult siis juht, kui ta oskab olla suuremeelne. Ja seda suuremeelsust ja õiglustunnet loodame ka oma juhtidelt juhul, kui peaks tekima ebasüüdsaid olukordi. Säärasel korral jääb juht ikka juhiks, kui ta oskab ka vääriiselt lahkuda.

Sama lugu on ka liikmeskonnaga. Uuel juuretunul võib tunduda igav esialgu ühingus, kuid peetaqu silmas asjaolu, me peaeagu kõik oleme tulnud võõrastena. Kuid ühiselt viidetud aastad ja endale sünda tegevuse leidmine ühingus on sulatanud kunagised uustulnukad ühiseks perek. Sama teed mööda peab käima ka äsjase uusliikme tee. Ühingu juures tegutsevad mitmed erialalised ringid. Mõni neist on tingimata kohane uustulnukale, ja selle kaudu luuakse esimesed tutvused.

Järgneb järkjärguline süvenemine ühingu ellu ja vastastikustel mõttevahetustel, vastastikustel koostöö võimaluste leidmisel mäukab uustulnuk, et ühe sihid on ka teise sihid.

Uustulnuk on jõudnud siis arusaamisele, et ühing ei ole mitte ainult tühipaljas laulu- ja mängu-selts. Ajajooksul löövad läbi ametiühingulised põhimõtted ja selgub ametiühingute võitleja-iseloomuline tendents. Ja siis ei puudu palju enam sellest, et inimesed ühel meel valmis on võitlusse astuma ühiste huvide eest.

Siin tulevad aga kiusatused teiselt poolt, kingitused ja igat liiki soodustused, mille äravõtmisega ähvardatakse, kui tahetakse läbi suruda oma nõudmisi.

Siis oleme jõudnud keskteele. Puhtametiühinglased astuvad edasi sel juhul, kui on vähegi lootust edukaks nõudmiste läbiviimiseks. Kahtlased, aga nad võivad ka olla pääsnud juhtivatele kohtadele, tõmbuvad tagasi. On jõudnud moment, kus sarnast nõrka kolleegi peab toetama tema aatekindlam kolleeg, et tuua ka arglik tagasi ametiühinglaste perre.

Mitte sõimu ega sajatustega ei pea me sarnasel juhul kõhklejat eemale peletama, vaid temale peab selgitama veelgi põhjalikumalt ühtekuuluvuse tunnet.

Ja kui see juba saavutatud, siis ei vajagi me kohe 100% organiseerimist. Siis on palju vähem protsent suuteline läbi viima oma nõudmisi samade tagajärgedega.

Tõsi, ametiühingutel puudub praegu võimalus aktiivselt välja astuda tööliste elatistingimuste parandamiseks, kuid siiski asi pole igavene. Igavene pole ka töötülide lahendamise seadus. Juba praegu on tööliiskond nõudmas ametiühingutele täit tunnustust ja selle saavutamine polegi võib olla mägede taga.

Kasutagem siis praegust olukorda selleks, et süvendades ühtmeelt võime astuda välja üksmeelse perena oma õiguste kaitseks siis, kui tekib selleks tarvidus. Ja siis pole ka 100% utopia, vaid reaalsus. — e.

TULEB ÜHINGU PEAKOOSOLEK

Ühingu tegevusaasta on jõudnud lõpule. Seisame peatse peakoosoleku eel. Ei ole vist ülearune tõmmata paari joont möödumust ja seada üles uusi sihte eelolevale.

Ühingu tegevus on mitmeti olnud edukas. Eriti võib seda mainida juhatuse, spordi-, laulu- ja näiteringi suhtes. On aga alu, kus oleks tahtnud loota palju, palju enam.

Asi seisab inimesis, kes on loitud, üteldakse. Tõsi! Meil on palju liikmeid, kes ei huvitu muust, kui et oleks õiendatud liikmemaks. On ka liikmeid,

kes eemalt annavad head nõu. Kaasalööjat aga neist ei ole. Ometi ei vii ükski juhatus midagi läbi, kui tal ei ole selja taga liikmeskonda.

Liikmete värbamine on seni olnud peamiselt usaldusmeeste töö. Nende seast mõnigi on oma tegevusega rohkem ühingut laostanud. Oli seega väga tervitatav meie esimene organiseerimiskoosolek. Neid oleks vaja palju rohkem. Kultuurtoimkonnal oligi selleks möödunud sügisel suurejooneline kava... Kahjuks kava...

Suur puudus ilmneb ürituste kiires korraldamises. Täna otsustatakse, homme peetakse. Laiem hulk ei saagi sageli teada mõnestki ettevõttest. On ju usaldusmeeski inimene, kes iga päev ei käi ühingus. Mainime vaid vana-aastaõhtut. Aasta-peoga, mis ometi on iga-aastane traditsioon, kipub samuti hilinemisele.

On juhatusi, mis enesest aasta vältel jahvatavad läbi ligi 30 inimest. Mis on selle põhjuseks? Pole siis ime, kui säärase organi tegevus lonkab.

Mitmeil peakoosolekuil on korduvalt sõna võetud halvustavalt väikese-maksunormiliste liikmete kohta. Seejuures ei küsita kui palju ja kuidas saavad need liikmed palka. Kui raske on neil sedagi tasuda. Usaldusmeeste koosolekuil on juhitud korduvalt tähelepanu neile sõnavõttudele kui äärmiselt halvale propagandale organiseerumise suhtes. Vast laheneb see piinlik asi ühtlaste palkade kehtimatahul. Meenutatagu siiski: kõikjal ei hakata andma pühadekinke ega muid suurkäsitlikke soodustusi. Piisab vaid alammäära-palga maksimisest. Ärme seepärast lähme kohe uue liikme rahakoti kallale. Võtkem tedar alul kui moraalset ja isikulist tuge ühingus, mitte kui uut rahaallikat. On kindel: igaüks maksab oma maksujõu kohaselt. Kõigile on teada toetusnormid töötaoleku ajal. Ennem organiseerimine, siis kõrgem liikmemaks.

*

Ühingu peakoosolekul seisab ees suur ülesanne. Ta peab väärtuselt hindama isikuid, kes teotsenud. Leidma nõrkade asemele uusi. Seadma üles paremaid ja tõhusamaid abinõusid sihtide läbiviimiseks. Uuel tegevusaastal olgu kadunud väärmähted. Rakendatagu võimalikult laiem ringkond ühingu tegevusse. Tegevuse edukuse suhtes olgu igaal isikul üks ametkoht. Ametid jagunegu võimalikult laialdaselt käitiste vahel. Praegu on juhatusi, kus 90% liikmeist töötab ühes käitises. See ei ole ühingu, ringi ega muu ala juhatus, vaid vastava käitise toimkond. Ei ole ühelgi käitisel patenti, et tema töölised on võimelised juhatusis. Pigem jätab see kildkonnapoliitika mulje.

Mida laiemast ringist moodustame juhatusi, seda laiemat hulka tõmbame ühingu tegevusse. Seda enam on laiem hulk teadlik ühingu üritusist. Sideala, huviala on suurem.

Edutee nõuab alati paremaid ja õnnestunumaid mõtteid. Selleks on vaja iga üksiku ühinguliikme nõu ja abi. Võtku igaüks revideerimisele oma senine tegevus ühingu suhtes. Loiu eemaloleku asemel kõik kaasa. Olgem tõeline ühine pere, kus iga liikmel on oma kohustused ja ülesanded. Ärme paneme osa üksikute õlule. Kanname igaüks oma. Andku peakoosolek sellest parima tunnistuse.

H. Raiglo.

Pauline Öruste-Eruste ametijuubel

28. jaanuaril k. a. täitus 25 aastat „Päevalehe“ pealepanija Pauline Öruste-Eruste ametisolemiseist.

Suurem jagu meist tunnevad toda energilist ja tõukat kolleegi ja ametiühinglast, ja me soovime talle sel tähtsal päeval jõudu ja õnne, ning me kõigi ühine soov on, et ta seda rada edasi tallaks, mida ta seni on käinud, ja seks veelkord head indu.

Tulemas kirjandusloterii

Kultuurtoimkond otsustas korraldada raamatute- loterii, kusjuures võitudeks on ette nähtud kirjanduslikud tooted 267 krooni väärtuses. Loteriipiletite üldsumma on 2500 à 25 senti, seega 625 krooni väärtuses. Loteriist kujunev ülejääk läheks kultuurilisteks üritusteks. Loteriipiletite müümine algaks 19. veebruaril, kuna väljalootsimine toimuks oktoobris käesoleval aastal.

Vastav palve loa saamiseks esitati politsei peavalitsusele.

Tsitrimängijad ühingus

Juhatuse otsusega lubati tsitrimängijate klubile harjutada ühingu ruumes igal esmaspäeval, mil ühingus vähem tegevust. Ühingu liikmed võivad seega kuulata tsitrimuusikat, milline omapäraselt meeldib nii mõnelegi muusikahuvilisele. Olgu lisatud juurde, et tsitrimängijatega tehtud kokkuleppe põhjal on neid võimalik kutsuda tasuta esinema ka ühingu üritustele.

Ühingu esindajad

14. veebruaril toimunud Tallinna Töölise Ühis-panga peakoosolekul võttis ühingu esindajana osa laekur A. Schönberg.

20. veebruaril L. Johanson 50-a. sünnipäeva-aktusel volitati ühingu poolt tervitusi üle andma esimeest A. Rebast.

Liikmete juurevool kestab

1. jaanuarist 1938 kuni 9. veebruarini (incl.) 1938 võeti ühingu juhatuse poolt vastu 40 uut liiget, neist 10 kartonaažitöölist ja 3 tsinkograafi. Aastavahetusel olnud 550-liikmeline arv tõusis seega 590-le.

Näiteringist

Tallinna Trükitöölise ühingu näitering kannab ette järgmise etendusena R. Rauniku komöödia „Õnnestunud manööver“. Etendus toimub 27. veebruaril. Järgmisena tuleb lavastusele sama autori näidend „Tuled karidel“. Näidend käsitleb randlaste elu.

Kuna kavatsusel on lavastused, mis vajavad arvukamat peret, vajab trupp uusi liikmeid. Palutakse seepärast asjahuvilisi ühinglasi pöörduda näitejuhi R. Pelleini poole igal kolmapäeval kella 20.—22. ühingu ruumes.

Näitering on oma lühikese tegevusaja vältel näidanud end elujõuliseks ja loodab, et ühinglased igati toetavad tema edaspidiseid üritusi.

„Vedelvorst“ näiteringilt

6. II 38.

Näitering oma järjekordsel teatrietendusel H. Raudsepa 4. vaat. „Vedelvorstiga“ pälvis liikmeskonna ja külaliste kiituse ja sooja vastuvõtu. „Vedelvorst“ nägi esimest korda ilmalgust aastaid tagasi „Estonia“ laval, kus ta läks suure menuga. Järelikult on paljud näinud „Vedelvorsti“ „profide“ ettekandel, — neile võrdluseks on ka „amatööride“ lavastus üksmeelset heakskiitmist leidnud. Saalitäis rahvast oli tagatiseks näiteringile uute lavastuste andmiseks, kas siis jälle Raudsepa või teiste autorite teostega.

Juba varemgi oli mainitud just saali ja lava väiksust ning kõiki teisi tehnilisi puudusi, mille läbi kannatas kogu lavastus. Eriti segavalt mõjus

see Kustavi vedelvorstlikule unele, mille tõttu mees pidi kogu aja istuma, et olla publikule nähtav.

Nähtud lavastusest on selgesti meeles pereema Mari kuju prl. A. Pollimanni kehatusel, kes täitas temale pandud lootused üllatavalt hästi, — amatööriseisukohalt, ja talle tuleb avaldada ainult kiitust tema teravmeelsuse ja eht pereemalikkuse eest. Pr. B. Kase mets kirikuvõõrmündri tütrana oli väga meeldiv ja habras, kuid pisut liiga linnastunud, mis maoludes raskesti usutav. Taluteenija Maali osas prl. V. Kivimägi oma „kurvas saatuses“ oli liiga kurb. Kas siis tõesti see „õnnistatud seisukord“ nii traagiline on? Kuigi elus juhtub nii mõndagi, ega seepärast veel noorelt või vananeda. Nimiosas H. Kase mets oli täiesti „vedel“ — ilma pikema jututa. Ainult kuulata, näha, ja kohe tead, kellega on tegemist. Tubli!

H. Tubro karjapoisina pesuehtne „sõravä-kindral“, kes tunneb ja teab sise- kui ka välismaailma elamisi ja hingeelu. Varem nähtud osadest esines ta väga hästi oma seisusekohaselt.

Talusulane Joosep, kellena esines R. Pellein, oli omal kohal; eht saarlane, saarlase murrakuga, saarlase olemise ja elamustega. T. Lippmaa kirikuvõõrmündrina oli tore ja tõesti usutav vagatseja, kellel siinsed maised asjad rohkem südamel on kui need kiriklikud toimingud. Peamine mure — tütre tanuallapanemine ning pärandus —, mis näisid tal luhtuvat, ajas pühaku päris marru.

Ühinen vaatajakonnaga arvustusega — hr. Lippmaa ületas kõik teised oma esinemisega.

Jääme ootama näiteringi järgmist esinemist, et tervitada ja ergutada tegelaskonda rohke osavõtuga nende poolt korraldatud üritustel.

ATR.

Richard Sauberg †

7. veebruaril varises manalasse Tallinna ühingu liige Richard Sauberg, olles alles õitsvas eas — 32-aastane. Kadunud teenis Riigi trükikojas ja oli üle aasta organiseeritud trükistöölise peres. Ühingu poolt oli matusetalitusel Kaarli kirikusse toodud leinalooris lipp, mille all kadunud kolleegid viisid ta viimsele puhkepaigale — Rahumäe kalmistule.

Usaldusisiku nimemuutus

Tallinna ühingu usaldusisikuks Haapsalus oli seni kolleeg Hildegard Virro. Abiellumise puhul muutus ta nimi Rõmmeliks.

Puhkekodus tellitakse tube

Kuigi veel on varajane aeg, on juba mõned kolleegid rutanud tubade kinnipanemisega. Karde-takse suvepoole toast ilma jääda.

Pärnust

Tartust

Liikmete liiklus

Praegu on Tartu ühingul 190 liiget (andmed kehtivad 31. jaanuariks 1938). Nende hulgas on kõige rohkem käsiladujaid — 61, trükkijaid — 33, masinaladujaid — 21, teisi vähem. Naisliikmeid on 39. Töötuna oli 3 liiget.

Kui vaadelda organiseerimata trükitöölise arvu, siis näeme, et see võrdlemisi suur on. Üldse organiseerimata on 189 töölise, nende hulgas 35 käsiladujat, 14 trükkijat ja 7 masinaladujat. Olgu märgitud, et organiseerimatute arvus etendavad suurt osa naised — 189 isikust on neid 92. Seega peaaegu pool.

Nagu ülevaatest näeme, on Tartul siiski veel tükk tööd kvalifitseeritud töölise organiseerimisega. Ühingu peaks leidma teid, kuidas neid organiseerimata inimesi tuua ühingusse. Vähemalt peaks organiseeritud olema kvalifitseeritud töölised.

Trükikodasid oli 18, litograafiaid 1, erikõitekodasid 4, seega 23 ettevõtet.

Võrust

Ühingu pidu

Eelmisel aastal korraldatud Võru trükitöölise ball õnnestus üle ootuste hästi. Seepärast korraldatakse ka tänava selline üritus, mis peetakse veebruaril lõpul, 26. kuupäeval. Võru kolleegid on aqaralt pidu ette valmistamas, trükkides liidu rinnamärgiga varustatud pääsmeid.

Tööolud

Tööolud Võrus on keskmised. Paljud kolleegid olid rännanud varematal aegadel välja teistesse linnadesse, kus pakuti rohkem palka. Seepärast on Võrus õnnestunud nüüd palku veidi parandada, kuna kohapeal töölisi saada polnud, teistest linnadest aga madala palgaga keegi tööle ei tulnud. *Haapsalust*

Pärnust

Pärnu kolleegid protestivad

Trükitöösturite päeva otsustes oli Pärnu jäetud nimetamata teise kategooriasse kuuluvate linnade hulgas, olgugi et Pärnul on täielik õigus kuuluda sinna. Kui võrrelda Pärnu olusid, siis kuulub Pärnu kallimasse rajooni. Suvekuudel on üürid äärmiselt kõrged — seda supelsakste ja kuurordi nime tõttu. On juhtumeid, kus tuleb korteri eest maksta 30 ja enamgi krooni kuus. Samuti tõusevad hinnas toitained ja lõunad maksavad peagi 1 kroon.

Seepärast tundus Pärnu kolleegidele võõrastav trükitöösturite päeva otsus, arvata Pärnu linn kolmandasse, odavamasse kategooriasse. Liidu juhatust palutatakse kindlalt seista Pärnu õiguste säilitamise eest teise kategooriasse kuulumisel.

Olgu siinkohal märgitud, et Pärnu protestil on täielik alus. Kui liidu läbirääkimised algavad,

Ernst Roosik surnud

In memoriam

Harilikult surnust räägitakse alati head. Käesoleval momendil on see lause väga õige, sest Ernst Roosik kui inimene — abivalmis ja vastutulelik — igas asjas just meie kutseala ametiühingulisest seisukohast väljudes, toetas meid tunduvalt. Andes nõu, materjalset toetust peamiselt kirjanduse ja ajakirjandusega, on kadunu suhtunud heatahtlikult meie püüdesse.

Päev enne tema haigestumist oli mul võimalus temaga juttu ajada meie ühingu raamatukogu täiendamise asjus. E. Roosik oli omal ajal ühingu liige ja korraldas tollal meie piiratud raamatukogu. Jutuajamises suhtus kadunu heatahtlikult raamatukogu täiendamisse, lubades jõudumööda selleks kaasa aidata. On ju „Päevalehe“ trükikoda suuremaid, kus trükitakse arvarikkalt mitmesuguseid kirjanduslikke tooteid ja trükikojale ei valmistaks raskusi igast raamatust anda 1 eksemplar raamatukogule.

See oli meie viimane kõnelus. Tuli haigus — ja Ernst Roosikut pole enam. Temaga on varisenud mulda meie endine kaasvõitleja — ametiühinglane, kes ka meistikohal olles ei unustanud endisi sõpru ja seltsilisi. Puhka rahu, hea ja tubli kolleeg!

A. Treiman.

sis ei või juttugi olla Pärnu liigitamisest 3. kategooriasse. Pealegi liidu ettepanek erineb tunduvalt sellest, mis trükitöösturid pakuvad. Loodame, et küsimus rahuldatakse.

Liidu koosolek 24. jaanuaril

Liidu juhatus registreeris ühingute poolt esitatud töötute nimed. — Sekretär tutvustas liidu juhatust trükiteösturite päeva otsustega, milline päev peeti 23. jaanuaril Tallinnas. — Sekretäri volitati astuma samme läbirääkimiste alustamiseks trükiteosturitega. — Sissetulnud kirjad vaadati läbi. — Sekretär andis ülevaate olukorrast üldpoliitilisel alal.

Koosolek 7. veebruaril

Mõnede organisatsioonide soovil korraldati 4. veebruaril nõupidamine L. Johansoniga 50-aastase sünnipäeva tähistamiseks. Liit otsustas sellest osa võtta, kuna L. Johanson kuulus trükiteosturite perre. — Sekretär A. Offenbachil võimaldati puududa ametikohuste täitmiseks kaks nädalat tema ärasõidu puhul. Tema asju korraldavad kohapeal laekur ja abisekretär. — Ühineti Tööliskoja seisukohtadega Tallinna Rahvamaja küsimuses ja ametiühingute esindajate poolt vastuvõetud põhialustega vaba-ametiühingulise töö korraldamiseks. — Tallinna Töölise Ühispanega volinikuks liidu poolt määrati V. Kruustee. — Arutati ja otsustati kirjavahetus ühingutega ja isikutega. — Töötuse fondile arvati esitatud liikmed. — Läbirääkimistel trükiteosturitega volitati sekretäri selgitama trükiteosturite seisukohti, enne kui delegatsioonid astuvad kokku.

Palgaalammäärade asjus

Trükiteosturite päeva otsustest on näha erinevusi liidu ettepanekute vahel. Olulisemad neist on:

1) Palga alammäär on 1 kroon väiksem kui liidu ettepanekus ette nähtud.

2) Kahe kategooria asemel on mac jagatud kolme kategooriasse.

3) Puhkuse andmine 2 nädala suuruses algab alles 3 aastat pärast ettevõttes töötamist, kuna liidu ettepanek nägi seda ette pärast 1-aastast töötamist.

4) Lisandusena on ette nähtud minimaalpalgad naistööliste, nagu valtsijad, paberitöötegijad jne.

Liidule pole esitatud ametlikku ettepanekut läbirääkimiste alustamiseks, mis on tingitud ettevõtjate püüdest kooskõlastada oma liikmeskonna seisukohti ja leida vajalikud abinõud eeloleva kokkuleppe sõlmimiseks.

Liidu juhatus, kahtlemata, ei jää ootama ettevõtjate sammude tulemusi, vaid esineb kokkuleppe kiirendamiseks mõningate ettepanekutega. Selleks antakse ettevõtjatele vastav tähtaeg vastamiseks, mille järgi tulenevad erisammud.

Töötuse fondi liidu alla minemisega on ühingu kohustatud saatma liidule iga töötuse abile pretendeeriva liikme kohta järgmised andmed:

1) Kui palju liikmemaksu nädalaid tasutud?

2) Millisesse kategooriasse liige kuulub (5 a. keskmine)?

3) Kui palju nädalaid on töötute saanud abi enne 3. jaanuari 1938?

Kui töötute on saanud kätte kõik abistamise nädalate normi juba enne 3. jaanuari 1938 või sai selle kätte 1938. aastal, antakse uute määruste järgi abi lisanädalate näol, kusjuures lisanädalate arv oleneb järgmistest alustest:

1) Kui liige on maksnud vähemalt 52 nädalat liikmemaksu peale eelnenud töötaolekuabi lõppemist, saab ta täies ulatuses kätte lisanädalad.

2) Kui on maksetud vähemalt 26 liikmemaksu nädalat, on liige õigustatud saama vaid poole ettenähtud lisanädalate arvust.

Palume neid juhiseid silmas pidada. Kui liige saab tööle, katkestades abivõtmise, siis tuleb sellest liidule teatada, märkides ära saadud abinädalate arv.

Sekretär.

Karbitöölised organiseeruvad

8. veebruaril s. a. peeti Tallinna ühingu karbitöölise organiseerimiskoostruktuuri. Organiseerumine oli tingitud tarbest parandada karbitöölise palga- ja töötingimusi, mis on äärmiselt halvad. Seepärast pöördusid mõnede karbitööstuste töölised ühingu poole soovivaalduusega karbitöölise kostruktuuri organiseerimiseks.

Koostruktuuri avas V. Kruustee, tervitades umbes 50—60 kokkutulnud karbitööliseid, kelledest enamus oli naistöötegijaid. Seejärel kõneles ühingu sihtidest ja ülesannetest sekretär A. Offenbach. Olles ise algul töötanud karbitööstuses „Võimes“, oli kõnelejal võimalus puudutada lähemalt antud käitiste töötingimusi. Kõneleja andis ülevaate püüetest palgade parandamisele, tutvustades kostruktuuri trükiteosturite päeva otsustega. Juba peremeeste ettepanekus on ette nähtud nais-abitöölise palgade tõstmise 11 kroonile nädalas, milline on suurem praegumaksetavatest. Trükiteosturite kostruktuuri ei pea seda kõrgendamist veelgi küllaldaseks, vaid nõuab tõstmist.

Avati läbirääkimised. Kõneleja pani ette karbitöölisele selgitada, kui palju kostruktuuri soovib astuda ühingu liikmeks. Kõik kostruktuuri poolt esitatud astumised. Seejärgi jääd püsima seisukohale, et eraldi osakonda või ühingu asutada ei tarvitse, vaid õigem on astuda otsekohe ühingu täisõiguse liikmeks. Vastasel korral võiks kerkida raskusi nii asjaajamises kui osakonna iseseisval juh-

timisel. Küll avaldas keegi kõneleja seisukohta, et ühingu juhatusse peaks valitama ka karbitöölise esindaja, et hoida juhatust kursis karbitöölise muredega. See seisukoht lahendatakse ühingu peakoosolekul.

Anti ülevaade maksetavatest palkadest. Nii toodi aruannetes ette järgmisi palku:

Dresselt ja Krik — madalamad palgad nais-töölilistele 1.20 krooni päevas, Võimes — 50 sendist alates päevas, ETK-s 1.60 krooni päevas, Asnas 50 sendist kuni 1.35 kr. päevas, Raudkarbis 1.20 kroonist 2 kroonini päevas.

Juba selle ülevaate põhjal võib märkida äärmiselt madalaid palku ja ime on, kuidas inimesed suudavad selle palgaga veel elada. Siin peaks olema peremeeste südametunnistus küll raskelt koormatud.

Raskusi tekitab sellise palgaga ühingu liikme-maksu tasumine isegi madalaimas kategoorias — 25 senti nädalas. Kuid töölised loodavad seda siiski maksta, kuna teist teed madalatest palkadest pääsmiseks pole kui organiseerumine. Ühingu mureks jääks leida teid, kuidas tõsta sarnased madalad palgad, milleks töölised annavad kogu oma abi.

Peatuti veel puhkuse puudumise, kutsenimestiku mittekehtimise, tükitöö süsteemi jne. juures. Kõik need küsimused vajavad parandamist ja paremale alusele seadmist, milleks karbitöölised peavad kiirelt organiseeruma.

A. Offenbach tänas ühingu nimel koosolijaid, avaldades lootust edaspidise edu kohta ja seejärgi lõpetati asjalik ning üksmeelne koosolek.

ÕHK on täis elektrit — nii väljendutakse häirivate sündmuste puhul. Nüüd võib seda võtta sõna-sõnalt, kui arvestada, et igal öhtul elektrilainete näol paisatakse õhku rahvarinde valimiskõnesid. Esialgu on asjad korras, kõik need kõned liiguvad ühel ja samal lainel ega too aparatuuridesse segadusi. Iga päev võib kodanik kuulda erikandidaadi loengut 10 minuti keskel valimiste üle. Küsimus on: kas jõuavad kõik rahvarinde kandidaadid pidada kõnet? Aega on vähe, valimiste aeg üldse 28 päeva, kandidaate siiski 80 ümber.

*

KUIDAS leidlikud trükitöölised parandavad oma palku, selle kohta toodud mõningad näited. Ajad,

kohad ja asjaosaliste nimed jätame targu avaldamata.

1. juhus: vaja meest tööle. Endine koht liig vähese tasuga, seepärast mees pakub end uuele kohale. Vanal peremehel on kahju ära anda tublit töölist ja ta virutab korraga mehele 15% palka juure. Muidugi mees jääb. Seda ei julgeks töötulide lahendamise komisjon kunagi teha — ettevõtte võib pankrotti jääda.

2. juhus: ühes provintsilinnas olid palgad liig väikesed. Töölisi vajati teises linnas ja mehed tegid rahvasterändamist. Et meelitada allesjäänud, tõsteti palka keskmiselt umbes 20—25% endise ajaga. Nüüd tehakse tagasirändamist, kuid juba parematel tingimustel. Kokkuvõttes: palgad tõusid.

*

ÜLIÕPILASED on kanged mehed. Nad said hakkama isegi sellega, et tulid kokku uue juhatuse valimiseks, kuna vahepeal tegutses ajutiselt määratud juhatuse. Töölise ametiühingud seda veel kätte pole saanud, kuigi nende keskliidu juhatuse tagandati varem, seega oleks nad eesõigustatud esimesena kokku tulema uue korralise juhatuse valimiseks. Aga ühe rekordiga said üliõpilased veelgi hakkama. Öhtul alanud koosolek kestis ½7-ni hommikul, ilma et nad oleksid suutnud lahendada juhatusevalimisi.

*

KUI kaugemale võib statistika minna, näitavad küsimused „Õpilase isiksuse arenemise“ lehel, mille koostasid mõned autoriteetid kooli alal. Selles lehes leiduvad küsimused: 1) mitu kuud imes? 2) millal tuli esimene hammas? 3) kas omab voodi või kelle juures magab? 4) millal magama heidab jne.

Meil on ka ankeetlehed. Mis oleks, kui täien-daksime neid sääraste rubriikidega: 1) Missuguse jalaga tõusete voodist? 2) Millal lõpeb palgaraha? 3) Kust poest saate võlgu toidukraami? 4) Kui tihti viskate napsi? 5) Kas tukute peale lõunat jne. Saaksime selle vastustest koostada harmoonilise tänapäeva trükitöölise.

*

KINDRAL Laidoner pidades Tartu rahvuspäeval kõnet ütles lõppsõnas:

— Ühed ütlevad: pole vaja põhiseadust. Teised tahavad täielikku vabadust, nagu oli riigikogu ajal, ajalehed peaksid võima kirjutada, mida tahavad. Siin peab riigivõim leidma kesktee. Meie ei lähe välja taguruse peale, vaid tahame, et Eestis tulevikus maksaks riigikord, kus kõik võt-mud oleksid tasakaalustatud.

— Väikesele rahvale tema sisemine kord on suurema tähendusega kui suurele — lõpetas kindral Laidoner.

Tööpuuduse vastu

Äsja lugesime lehest ühele Poola ajakirjanikule antud kõneluse põhjal, et Eestis ei olevatki tööpuudust.

Ometi on see tõsi, et paljud kodanikud esitasid tööliskojale hulga allkirjadega varustatud avaldise, milles palutakse avalikkude tööde suurendamist. Tööstuse statistilised andmed tööpuuduse kohta on puudulikud, kuna töölised kasutavad selle vahetalitust vähesel määral. Veel enam: on karta tööpuuduse suurenemist, kuna konjunktuuriline tagasilöökk võib tootmist vähendada ja seega suurendada tööpuudust.

Selline kiri esitati koja poolt delegatsiooni kaudu majandusministrile. Viimane pidas tähtsaks ettetoodud asjaolusid, lubades teha korraldused avalikkude tööde suurendamiseks Tallinna piirides, suurendades sellekohaseid krediite.

Sotsiaalpoliitika

Kutseühingute seadus

näib veelgi viibivat sünnivaludes. Kuigi ajalehed ennustasid selle tulekut jaanuaris, pole ta käesolevate ridade kirjutamiseni veel ilmunud. Mõistagi pole sellest seadusest huvitatud töölisorganisatsioonid, kuna ta sisult midagi uut ei too — võib-olla, toob juure vaid tehnilist tööd. Imelik ainult, miks selle seaduse ilmumisega on seotud täiesti eriküsimus — Eestimaa Töölisühingute Keskliidu kongressi kokkukutsumine.

Karbitöölised

tahavad end võtta kutsete nimekirjadesse. See töö nõuab samuti õppimist nagu iga teinegi töö, kuid on vastavatesse kutsetenimestikesse sisse võtmata. Olles tunnustatud kutsega, loodavad karbitöölised tõsta oma töötaset ja seega nõuda ka paremaid palku. Praegu on need palgad äärmiselt madalad — 25–30 krooni kuus.

SEADUSANDLUSEST

Allpool avaldame tähtsamate seaduste kokkuvõtte, millised on ilmunud ajavahemikul 26. oktoobrist kuni 23. novembrini (klambris seaduse järjekorra number).

(702). Veeteede valitsuse juures asutatakse laenufondi komitee, kelle kaudu laevaomanikud saavad laenu oma tegevuseks.

(709). Eesti-Poola tariifiprotokoll on jõusse astunud.

(710). Eesti-Belgia-Luksemburgi vaheline sõlmitud leping kaubasuhte ja maksuõiendusi hõlbustav kokkulepe kaotati.

(711). Riigi Viljasalve laenude kindlustamiseks vabariigi valitsus võib anda tagatist riigikassast kuni 3.000.000 krooni.

(712). Riik asutas ehitusettevõtte „Ehitaja“, kelle ülesandeks jääks riigiehituste projekteerimine ja püstitamine kui ka kapitaalne ümberehitamine. Ettevõtte põhikapitaliks annab riik 400.000 krooni. Kahjude katteks asutatakse veel tagavarakapital, mille riik kindlustab 100.000 krooni suuruses.

(720). Sõjaväelaste palgaseadlust täiendati lisatasudega, kusjuures lisatasa saavad allveelaevadel teenistuses olijad ja orkestrites töötavad ülejateenijad.

Rahvusvahelised keskused

Andrew Furuseth †

Ajalehtede teatel suri Andrew Furuseth 84 aasta vanuses. Furuseth on tuntud nimeks Ameerika meremeeste hulgas, kuid samuti tuntakse teda rahvusvaheliselt. Nii on tema võtnud osa rahvusvahelistest kokkutulekutest, Ameerika meremeeste esindajana võttis osa Genfi rahvusvahelise tööbüroo istungeist jne.

Sünnilt norralane on ta ristelnud noorpõlves kõigil maailmameredel, kuni asus pidevale tööle Ameerika kaubalaevastikus, olles ühtlasi kutseorganisatsiooni ehitajaks. Vaatamata kõrgele vanadusele on Furuseth püsinud erksa ja tugeva kujuna kuni surmatunnini. Tänu temale on mitmed meremeeste seadused leidnud valgust. Rahvusvaheline tööliskond leiab temas üht tugevamat ja julgemat võitlejat.

TULI ametühingud

Kullasepad

pidasid 6. veebruaril aastapeakoosolekut, mis tunnistas edu organiseeritud kullaseppade keskel. Valiti tagasi senised juhtivad tegelased ja tehti vastavad otsused eeloleva aasta kohta.

Kullaseppadel on küsimuseks kujunenud tegevuse laiendamine üle riigi. Kavatakse luua teistes linnades osakondi, mis kuuluksid Tallinna keskusse.

VÄLIMAINNE ringvaade

ROOTSI trükitöölise liit on sõlminud 140 aja-
lehe väljaandjaga lepingu tervelt 9 aastaks! Pal-
gad tõsteti sealjuures 5 kuni 7 protsendini. Mak-
setud puhkuse aega tõsteti kahelt nädalalt kol-
mele nädalale, kusjuures üks nädal puhkust saa-
dakse 25. detsembri ja 15. märtsi vahel. Igasu-
guste tülüküsimuste lahendamiseks mõlemad poo-
led asutavad sundvahekohtu, kelle otsusele
allumine on kohustuslik. Sundvahet kohus on pari-
tetsel alusel. 9 aasta jooksul ei tohi tekkida ühtki
streiki, lokauti jne., välja arvatud tülüküsimused
palkade korral, kui elukallidus tõuseb jne. Trüki-
töölised on põhjendanud oma nõusolekut sellega,
et nende palga- ja tööttingimuste korraldamine peab
jääma vaid nende ja tööandjate asjaks ja nad ei
pea otstarbekohaseks välisjõudude segamist sel-
lesse küsimusse. Sel korral loodetakse saavutada
palju paremaid tulemusi, kui küsimus on jäetud
täiesti mõlemi organisatsiooni otsustada. Kuna sel-
line eksperiment — 9-aastane leping — on täna-
päeva ametiühingulises liikumises tundmata, siis
äratab see tähelepanu iga maa ametiühingulises
liikumises — märgib sel puhul Rahvusvaheline
Ametiühingute Liit.

ČEHOSLOVAKKIA vabaametiühinguline liiku-
mine näitab pidevat tõusu. Nagu čehoslovakkia
ametiühinglased märgivad, on vabaametiühinguli-
ses liikumises liikmete arvu langemine organisat-
siooni nõrgendajaks, kasvamine aga selle tugev-
dajaks. Kuid ka kiire kasv pole tugevuse mõõdu-
puuks, vaid see on ametiühingulise palaviku tõen-
damine, milline võib aset anda sama suurele
reaktsioonile.

1936. aasta lõpuks oli organiseeritud üldse
684.041 liiget, seega 54.175 liiget rohkem kui
1935. aasta lõpul. Juurekasv seega 8,6 protsenti.
Saksa ametiühingud samal ajal on kasvanud vaid
0,8 võrra. (Jutt on Čehoslovakkia saksa vähe-
musrahvuse ametiühingutest.) Vabaametiühinguline
liikumine on arenenud keskendamise teed, kusju-
ures nõrgemad ja vähemad organisatsioonid on
sulanud suuremaisse. Esimesel kohal on metallistid,
teisel ametnikud, kolmandal raudteelased. Eba-
rõõmustav pilt on siiski naiste organiseerimise
alal, kuna naiste protsent moodustab vaid 18,9,

mis tähendab koguni protsentuaalset langemist
võrreldes eelmise aastaga. Tähelepanu väärrib
noorte organiseerimine ametiühingutesse. Noored,
alla 16 aastat vanad, moodustavad tervelt 6 prot-
senti kogu ametiühingulisest perest. Ametiühingu-
line liikumine on laienenud ka sellistele riigiosa-
dele, nagu Slovakkia ja Karpaati-Venemaa. 1937.
aastal loodetakse seda arvu tõsta juba kolmvee-
rand miljonile, milline asjaolu kindlustab tugevalt
ametiühingute pidevat mõju maa saatuse juhti-
misel.

TÕSIASI on see, et kiirelt teostatud ratsionali-
seerimine on muutnud hulga inimesi pidevalt töö-
tuks, olgugi, et kriisi aeg on möödunud ja turg on
veelgi elavam kui 1929. aastal. Seda tõendab nii
Čehoslovakkia kui ka Šveitsi tööstustöölise olu-
kord. Seetõttu on teatavates kutsetes võetud ette
ümberrõppimise moodused, millega tahetakse kroo-
nilist tööpuudust kannatavad kolleegid õpetada
ümber teisele töölale, kus töö leidmine kergem.
Nii loeme üht üleskutset Šveitsi trükitöölise lehes,
millega tahetakse võimaldada ümberrõppimist töö-
tutele kolleegidele. Selleks tahetakse asutada maal
eriline õppelaager, kus õppimine sünniks kursuste
kaudu. Samuti on nendel kursustel ette nähtud
trükitöölise enda tööskuse tõstmine vastava spetsi-
aalkirjanduse uurimisega. Siin ei tohi segada
sellist kutselaagrit sakslaste töölaagritega, viima-
sed kasutatakse vaid inimitõõjõu odavalt kasuta-
miseks ja ka selleks, et tööturult eemaldada ajuti-
selt odava raha eest töötute karjad. Siis võib
kirjutada lehtedes, et vaadake, mis meie tegime,
töötud on kadunud ja Saksamaa õnnelikem maa
maailmas.

Tiibetlane trükkija

Walter Asboe on misjonäriks Tiibetis, kus ta
elab mägestikus üle 3.500 meetri kõrguses üle
merepinna. Ta annab välja ajalehte, mida ise
laob ja trüüb. Lehe määraks on 50 eksemplari,
ja lugejaskonnaks ümberkaudsed preestrid — laa-
mad. Kui leht ilmub, siis korraldatakse rahvale
koosolek, millisel koosolekul kantakse ette lehe
sisu. Nii loevad lehte tuhanded kirjaoskamatud
inimesed kauges Tiibetis.

KIRJUT maailmast

Raamat kotis

Prantsuse raamatuturg rikastus uuendusega, milline arvatavasti levib ka mujale. See on raamatutasku, millesse paigutatakse välismõjude — õhu, rebestumise jne. — vältimiseks vajalikud raamatud. Eriti leiavad need raamatutaskud kasutamist nahkköidete juures.

Pool inimkonda elab Aasias

1936. a. arvestuste järgi on maailmas üldse 2.116 miljonit inimest. Need inimesed elavad 134,3-miljoniruutkilomeetrilisel maa-alal, seega 16 inimest ruutkilomeetrile. 1.162 miljonit inimest elab arvestuste kohaselt Aasias, Ameerikas 226 miljonit, Euroopas 526 miljonit, Aafrikas 151 miljonit, Austraalias ja Lõunamere saartel 11 miljonit. Suurbritile kuulub üle neljandiku kogu pindalast ja samuti neljandik rahvastikust. Venemaale kuulub umbes 16 protsenti kogu pindalast.

Uus paberi tootlemise menetlus

Ajalehtedes kirjutatakse, nagu oleks keegi Pittsburgi õpetlane leiutanud uue menetluse paberi valmistamiseks. See menetlus olevat isegi patenteeritud. Menetlus sünnib tarvitatud paberi, kunstvilla, õle ja muude põllunduse ülejääkide kasutamisel. Selle menetlusel on suur tähtsus paberi tootlemise alal.

Palju on saksakeelseid ajalehti?

Saksa ajalehete teaduse instituut loetleb praegu umbes 2000 ajalehte, mis ilmuvad väljaspool Saksamaa piire. Sealjuures märgitakse kahetsusega, et osa lehti pole veel lülitunud „saksa vaimu“. Nii kirjutab „Berliner Börsen-Zeitung“: Saksakeelne välismaine ajaleht pole veel põhimõtteliku välis-saksa leht. Välissaksa ajalehed tunnevad end üle riigi piiride ühendatud emamaaga, mida nad kinnitavad iga pool. Saksakeelsed ajalehed on vaid lehed, kes omi mõtteid ilmutavad saksakeelsetes lausetes, ilma et nad tunneksid end kultuuriliselt seotud olevat meie tervikuga. Nõukogude Venemaal ilmub ligi 40 saksakeelset ajalehte. Šveitsis 450, Tšehhoslovakkias 249, Austrias 235, mujal vähem.

Saksa natside „pomme“

SAKSAMAA üllatas uuesti maailma. Oieti pole see üllatus, kuna see oli teada välismaail juba ammu aega enne. Küll aga osutus selline samm üllatuseks saksa rahvale. Mõistagi tuleb siin arvestada tõsiasi, et autoritaarsed riigid armastavad serveerida üllatusi kehvajal ajal oma kodanikele, vastasel korral jääks maasool tuimaks. Sakslaste üllatus seisis selles, et senised sõjaväejuhud viidi erru ja asemele seati samavanused „noorurid“ — vere värskendamiseks, nagu ametlikult põhjendati. Ühes sellega sõjavägede ülemjuhatajaks sai Hitler, feldmarssaliks Göring, välisministriks senine Londoni saadik Ribbentrop.

Sarnased „üllatused“ polegi üllatused, vaid natside süsteemi kõvendamine. Seni oli sõjavägi taktiliselt hoitud eemal „natsionaliseerimisest“, nüüd, kus aeg käes, tehakse ka see samm ja Hitleri võim aina tugevneb.

Richard Sauberg

Tall. Trükitöölise Ühing

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus Tallinn, Lühikejal 6-2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub märtsis
Käsitirjade saatmise tähtpäev järgmisse numbris 10. märts